

Diana Gabaldon

Zeven stenen

Zeven Reiziger-verhalen

ISBN 978-90-225-8191-9

ISBN 978-94-0230-972-0 (e-book)

NUR 302

Oorspronkelijke titel: *Seven Stones to Stand or Fall*

Vertaling: Annemarie Lodewijk en Mireille Vroege

Omslagontwerp: Johannes Wiebel | punchdesign, Munich

Omslagbeeld © Shutterstock.com

Auteursfoto © Doug Watkins

Zetwerk: Mat-zet bv, Soest

Copyright © 2017 by Diana Gabaldon

“The Custom of the Army” copyright © 2010 by Diana Gabaldon

“The Space Between” copyright © 2013 by Diana Gabaldon

“A Plague of Zombies” copyright © 2011 by Diana Gabaldon

“A Leaf on the Wind of All Hallows” copyright © 2010 by Diana Gabaldon

“Virgins” copyright © 2013 by Diana Gabaldon

Published in agreement with the author, c/o Baror International Inc., Armonk, New York, U.S.A.

“The Custom of the Army” was originally published in *Warriors*, edited by George R. R. Martin and Gardner Dozois, published by Tor Books, a division of Macmillan, in 2010. “The Space Between” was originally published in *The Mad Scientist’s Guide to World Domination: Original Short Fiction for the Modern Evil Genius*, edited by John Joseph Adams, published by Tor Books, a division of Macmillan, in 2013. “A Plague of Zombies” was originally published as “Lord John and the Plague of Zombies” in *Down These Strange Streets: All New Stories of Urban Fantasy*, edited by George R. R. Martin and Gardner Dozois, published by Ace Books, a division of Penguin, in 2011. “A Leaf on the Wind of All Hallows” was originally published in *Songs of Love and Death: All Original Tales of Star-Crossed Love*, edited by George R. R. Martin, published by Gallery Books, a division of Simon & Schuster, in 2010. “Virgins” was originally published in *Dangerous Women*, edited by George R. R. Martin and Gardner Dozois, published by Tor Books, a division of Macmillan, in 2013.

© 2017 Nederlandse vertaling Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoud

Inleiding 9

De gewoontes van het leger 17

Tussen de tijd 89

Lord John en de zombieplaag 187

Als een blad op de wind 265

De oorsprong 317

Een vluchtig groen 393

Lord John en de belegering 545

Dankwoord 623

Dit boek draag ik, met het grootste respect en dankbaarheid, op aan Karen Henry, Rita Meistrell, Vicky Pack, Sandy Parker en Mandy Tidwell (allemaal bij elkaar ook wel bekend als 'het Kader van de Oogverblindende Muggenzifterij') voor hun hulp, die voor mij van onschatbare waarde is, bij het opmerken van fouten, onsamenhangendheden en allerhande onzin.

(Eventuele in de tekst achtergebleven fouten zijn puur voor rekening van de auteur, die bij gelegenheid niet alleen vrolijk lak heeft aan onsamenhangendheden, maar van wie bekend is dat zij zich ook wel eens opzettelijk schuldig maakt aan het bedenken en gebruiken ervan.)

Inleiding

Een chronologie van de Reiziger-reeks

Mocht je dit boek hebben aangeschaft in de veronderstelling dat dit het negende deel is in de *Reiziger*-reeks – dat is het niet. Sorry.

Dus als het niet het negende boek is, wat is het dan wel? Welnu, het is een verzameling van zeven... eh... dingen, van wisselende omvang en inhoud, die allemaal iets te maken hebben met de wereld van *De reiziger*. Wat de titel betreft... die is het resultaat van het feit dat mijn uitgever niet blij was met mijn oorspronkelijke titelkeuze, *Salmagundi*. *Niet dat ik daar geen begrip voor had... Hoe dan ook, via mijn agente bereikte mij het beleefde verzoek om iets wat meer in één lijn lag met het 'meer welluidende, poëtische karakter' van de hoofdtitels.

Goed. Dit is dus een verzameling van zeven novellen (prozaverhalen die korter zijn dan een roman, maar langer dan een kort verhaal), hoewel ze allemaal wel degelijk deel uitmaken van de wereld van *De reiziger* en de grote boeken ook kruisen.

Vijf van de in dit boek opgenomen novellen zijn in de loop van de afgelopen paar jaar oorspronkelijk geschreven voor verschillende bloemlezingen; de laatste twee zijn gloednieuw en nooit eerder verschenen.

Vanwege een verschillende aanpak door uitgevers in verschillende landen, zijn een paar van de reeds eerder verschenen novellen mogelijk eerder in drukvorm verschenen als een verzameling van vier verhalen (in het Verenigd Koninkrijk en Duitsland) of als afzonderlijk e-book (in de Verenigde Staten). Deze uitgave bevat de volledige verzameling, inclusief de twee nieuwe verhalen, voor die lezers die de voorkeur geven aan een tastbaar boek.

Aangezien de novellen op verschillende momenten in de hoofdreeks passen (en over een aantal verschillende personages gaan), vind je hieronder een globa-

* *Salmagundi*: 1) *salade met vele ingrediënten*. Of 2) *mengsel van van alles en nog wat*.

le chronologie van de *Reiziger*-reeks, waarin een en ander wordt uitgelegd over het Wie, Wat en Wanneer.

De *Reiziger*-reeks bestaat uit drie soorten verhalen:

De Grote, Enorme Boeken van de hoofdreeks, die niet onder een duidelijk genre vallen (of juist onder allemaal);

De Kortere, Minder Onbeschrijflijke Boeken, die min of meer historische detectiveromans zijn (hoewel ze ook gaan over veldslagen, alen en diverse seksuele praktijken);

En

De Hobbels. Dit zijn korte(re) stukken die ergens binnen de verhaallijnen van de boeken passen, zoiets als een wriemelende prooi die naar binnen wordt gewerkt door een grote slang. Deze gaan veelal – maar niet uitsluitend – over bijfiguren, zijn voorlopers of vervolgen, en/of vullen eventuele leemtes in de oorspronkelijke verhaallijn.

De Grote Boeken van de hoofdreeks gaan over het leven van Claire en Jamie Fraser en de tijd waarin zij leefden. De kortere romans concentreren zich op de avonturen van Lord John Grey, maar kruisen de grotere boeken (In *Lord John en de Schotse gevangene*, bijvoorbeeld, komt zowel Lord John als Jamie Fraser voor in een gedeeld verhaal). De novellen gaan allemaal over personages uit de hoofdreeks, onder wie bij gelegenheid ook Jamie en/of Claire. De beschrijving hieronder legt uit welke personages in welke verhalen voorkomen.

De meeste kortere romans en novellen over Lord John passen (tot nu toe) binnen een grote lacune die is overgebleven in het midden van *De reiziger*, in de jaren tussen 1756 en 1761. Sommige van de Hobbels vallen ook binnen die periode, andere weer niet.

Voor het gemak van de lezer laat de gedetailleerde opsomming hieronder de volgorde zien van de verschillende elementen in termen van de verhaallijn. Hierbij dient te worden vermeld dat de kortere romans en novellen stuk voor stuk zo geschreven zijn dat ze afzonderlijk kunnen worden gelezen, zonder verwijzingen naar elkaar of naar de Grote, Enorme Boeken – voor als je meer zin zou hebben in een licht leeschapje, in plaats van een maaltijd met negen gangen inclusief bijpassende wijnen en uitgebreid dessert.

(Voor nog meer gemak staan bij de beschrijving van elk verhaal ook de jaren waarin het zich afspeelt, plus de oorspronkelijke titel van de bundel en het jaar waarin het is verschenen. Deze informatie zal vooral handig zijn voor verzamelaars en hardcorebibliofielen, maar wij streven er nu eenmaal naar het zo veel mogelijk mensen naar de zin te maken.)

De oorsprong (Virgins) als losse roman verschenen en opgenomen in *Zeven stenen* – Speelt zich af in 1740, in Frankrijk. Hierin worden Jamie Fraser (negen-tien jaar oud) en zijn vriend Ian Murray (twintig) huurlingen. (Oorspronkelijk uitgegeven in de bundel *Dangerous Women*, red. George R.R. Martin en Gardner Dozois, 2012.)

De reiziger (Outlander, roman, Reiziger 1) – Als je nog nooit iets van de serie hebt gelezen, raad ik je aan hiermee te beginnen. Als je niet zeker weet of het iets voor je is: sla het boek op een willekeurige plek open en lees drie bladzijden; als je het weer weg kunt leggen, krijg je van mij een dollar. (1946/1743)

Terugkeer naar Inverness (Dragonfly in Amber, roman, Reiziger 2) – Begint niet waar je denkt dat het begint. En eindigt ook niet waar je zou denken dat het eindigt. Gewoon verder lezen; komt goed. (1968/1744-46)

‘Een vluchtig groen’ (*A Fugitive Green*, novelle, opgenomen in *Zeven stenen*) – Speelt zich af in 1744-45 in Parijs, Londen en Amsterdam. Dit is het verhaal van Lord Johns oudere broer, Hal (Harold, Graaf Melton en Hertog van Pardloe) en zijn (uiteindelijke) vrouw, Minnie – ten tijde van dit verhaal een zeventienjarige verkoopster van zeldzame boeken met bijverdiensten uit vervalsingen, chantage en inbraak. Jamie Fraser komt hier ook in voor.

De verre kust (Voyager, roman, Reiziger 3) – Dit boek heeft een prijs gewonnen van het tijdschrift *Entertainment Weekly* voor ‘Beste openingszin’. (Om je de moeite te besparen een exemplaar van het boek te moeten gaan zoeken om die zin te kunnen lezen, hij gaat als volgt: ‘Hij was dood. Zijn neus klopte echter pijnlijk en dat was, gezien de omstandigheden, eigenaardig.’) Als je de serie op volgorde leest, in plaats van hapsnap, lees dit boek dan voor je aan de novellen gaat beginnen. (1968/1746-67)

Lord John en de hand van de duivel, ‘Lord John en de Hellevuurclub’ (Lord John and the Hand of Devils, ‘Lord John and the Hellfire Club’, kort verhaal) – Om

het allemaal nog wat ingewikkelder te maken is *De hand van de duivel* een verzameling van drie novellen. De eerste daarvan, *Lord John en de Hellevuurclub*, speelt zich af in het Londen van 1756 en gaat over een roodharige man die Lord John Grey benadert met een dringend verzoek om hulp, om vervolgens voor zijn neus te sterven. (Oorspronkelijk gepubliceerd in de bundel *Past Poisons*, red. Maxim Jakubowski, 1998.)

Het dubbelleven van Lord John (*Lord John and the Private Matter*, roman) – Speelt zich af in het Londen van 1757. Een historisch mysterie, gedrenkt in bloed en nog minder smakelijke substanties, waarin Lord John achtereenvolgens kennismaakt met een livreeknecht, een verrader, een apotheker met een honderd procent betrouwbaar middel tegen syfilis, een verwaande Duitser en een gewetenloze koopman.

Lord John en de hand van de duivel, ‘Lord John en de succubus’ (‘Lord John and the Succubus’, novelle) – In de tweede novelle in *De hand van de duivel* bevindt Lord John zich in Duitsland, in 1757, en gaat het over de verontrustende dromen die hij heeft over Jamie Fraser, verontrustende ontmoetingen met Saksische prinsessen, nachtmerries, en een wel heel erg verontrustende ontmoeting met een grote, Hanoveriaanse graaf. (Oorspronkelijk uitgegeven in de bundel *Legends II*, red. Robert Silverberg, 2003.)

Lord John en de Broeders van het zwaard (*Lord John and the Brotherhood of the Blade*, roman) – De tweede volledige roman met Lord John in de hoofdrol (hoewel Jamie Fraser er ook in voorkomt) speelt zich af in 1758, vertelt het verhaal van een twintig jaar oud familieschandaal en brengt Lord John gevaarlijk dicht bij exploderende kanonnen en zo mogelijk nog gevaarlijker explosieve gevoelens.

Lord John en de hand van de duivel, ‘Lord John en de spooksoldaat’ (‘Lord John and the Haunted Soldier’, novelle) – De derde novelle in deze verzameling speelt zich af in 1758, in Londen en het Arsenaal te Woolwich. Hierin verschijnt Lord John voor een commissie die een onderzoek instelt naar het exploderen van een kanon en komt hij erachter dat er gevaarlijker dingen op de wereld zijn dan buskruit.

‘De gewoontes van het leger’ (*The Custom of the Army*, novelle, opgenomen in *Zeven stenen*) – Speelt zich af in 1759. Waarin Lord John in Londen een sidderaalavond bijwoont en vervolgens terechtkomt in de Slag om Quebec. Hij is

echt iemand die zulke dingen overkomt. (Oorspronkelijk uitgegeven in *Warriors*, red. George R.R. Martin en Gardner Dozois, 2010.)

Lord John en de Schotse gevangene (*The Scottish Prisoner*, roman) – Deze speelt zich af in 1760, in het Lake District, Londen en Ierland. Het is een soort hybride roman, gelijkelijk verdeeld tussen Jamie Fraser en Lord John Grey, die het relaas doen van hun eigen kijk op de gebeurtenissen in een verhaal over politiek, corruptie, moord, opiumdromen, paarden en onwettige zonen.

‘Lord John en de zombieplaag’ (*A Plague of Zombies*, novelle, opgenomen in *Zeven stenen*) – Speelt zich af in 1761, in Jamaica, waar Lord John aan het hoofd van een bataljon opdracht krijgt een slavenopstand neer te slaan en een hem tot dan toe onbekende affiniteit ontdekt met slangen, kakkerlakken en zombies. (Oorspronkelijk uitgegeven in *Down These Strange Streets*, red. George R.R. Martin en Gardner Dozois, 2011.)

Het vuur van de herfst (*Drums of Autumn*, roman, *Reiziger 4*) – De vierde roman van de hoofdreeks begint in 1767, in de Nieuwe Wereld, waar Jamie en Claire een nieuwe woonplaats vinden in de bergen van Noord-Carolina en waar hun dochter, Brianna, een heleboel dingen vindt die ze niet verwacht wanneer een onheilspellend krantenknipsel haar op zoek doet gaan naar haar ouders. (1969-1970/1767-1770)

Het vlamme kruit (*The Fiery Cross*, roman, *Reiziger 5*) – De historische achtergrond van deze vijfde roman van de hoofdreeks is de War of the Regulation in Noord-Carolina (1767-1771), wat min of meer een generale repetitie was voor de aanstormende Revolutie. Waarin Jamie Fraser tegen wil en dank een rebel wordt, zijn vrouw Claire een toverkol en hun kleinzoon, Jeremiah, dronken wordt van de kersenbrandewijn. Iets Veel Ergers overkomt Brianna’s man, Roger, maar wat dat is vertel ik niet. Dit boek kreeg verschillende prijzen voor ‘Beste laatste zin’, maar die vertel ik ook niet. (1770-1772)

Sneeuw en as (*A Breath of Snow and Ashes*, roman, *Reiziger 6*) – Zesde roman van de hoofdreeks. In 2006 won dit boek de Corine International Prize for Fiction en een Quill Award (dit boek versloeg romans van George R.R. Martin én Stephen King, wat ik behoorlijk vermakelijk vond – ik bedoel, hoe vaak gebeurt dát nou?). Alle boeken hebben een inwendige ‘vorm’ die ik tijdens het schrijven voor me zie. Deze lijkt op de prent van Hokusai, getiteld: *De Grote Golf van*

Kanagawa. Denk aan een tsunami – en dan twee tegelijk. (1773-1776/1980)

Een echo in de tijd (*An Echo in the Bone*, roman, *Reiziger* 7) – Deze zevende roman van de hoofdreeks speelt zich af in Amerika, Londen, Canada en Schotland. Op het oorspronkelijke boekomslag stond een voorwerp afgebeeld dat de vorm van de roman goed weergeeft: een voetangel of kraaienpoot. Dit is een wapen met vier of vijf scherpe punten, waarvan er altijd één naar boven staat. De Romeinen gebruikten ze al om olifanten tegen te houden en de politie gebruikt ze nog steeds om auto's met vluchtende criminelen tot stilstand te brengen. Dit boek kent vier grote verhaallijnen: Jamie en Claire; Roger en Brianna (met hun gezin); Lord John en William; en Young Ian, wiens paden elkaar allemaal kruisen in de Amerikaanse Revolutie – en alle verhalen hebben scherpe punten. (1776-1778/1980)

Met het bloed van mijn hart I en II (*Written in My Own Heart's Blood*, roman, *Reiziger* 8) – Het achtste boek van de hoofdreeks begint waar *Een echo in de tijd* ophoudt, in de zomer van 1778 (en de herfst van 1980). De Amerikaanse Revolutie is in volle gang en in het Schotland van 1980 gebeuren ook een heleboel verschrikkelijke dingen.

'Als een blad op de wind' ('A Leaf on the Wind of All Hallows', opgenomen in *Zeven stenen*, kort verhaal [nee, echt waar]) – Speelt zich (grotendeels) af in 1941-43 en is het verhaal van Wat Er Werkelijk Is Gebeurd met de ouders van Roger MacKenzie. (Oorspronkelijk verschenen in de bloemlezing *Songs of Love and Death*, red. George R.R. Martin en Gardner Dozois, 2010.)

'Tussen de tijd' (*The Space Between*, novelle, opgenomen in *Zeven stenen*) – Deze novelle, die zich afspeelt in 1778, hoofdzakelijk in Parijs, gaat over Michael Murray (Young Ians oudere broer), Joan MacKimmie (Marsali's jongere zus), de Comte St. Germain (die dus Toch Niet Dood is), Moeder Hildegarde en nog een paar andere belangrijke personen. (Oorspronkelijk verschenen in de bloemlezing *The Mad Scientist's Guide to World Domination*, red. John Joseph Adams, 2013.)

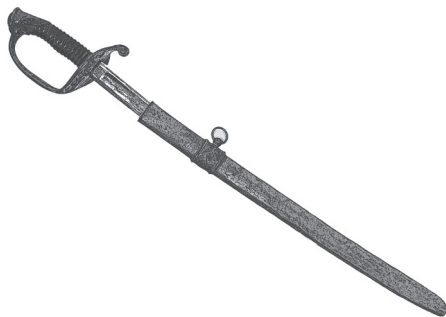
'Lord John en de belegering' (*Besieged*, novelle, opgenomen in *Zeven stenen*) – Speelt zich af in 1762, in Jamaica en Havana. Lord John, die op het punt staat zijn functie als tijdelijk militair gouverneur van Jamaica op te geven, hoort dat zijn moeder in Havana, Cuba, is. Wat op zich prima zou zijn, ware het niet

dat de Britse marine onderweg is om de stad te gaan belegeren. Bijgestaan door zijn livreiknecht, Tom Byrd, een ex-zombie genaamd Rodrigo en Rodrigo's moordlustige vrouw, Azeel, gaat Lord John op weg om de gewezen douairière hertogin van Pardloe te redden voordat de oorlogsschepen arriveren.

DENK ERAAN...

dat je de korte verhalen en novellen afzonderlijk en in elke willekeurige volgorde kunt lezen, maar dat ik je wel zou willen aanraden de Grote, Enorme Boeken van de hoofdreeks in de juiste volgorde te lezen.

DE GEWOONTES VAN
HET LEGER

Inleiding

Een van de leuke dingen van het schrijven van historische fictie is dat de beste gedeeltes niet verzonnen zijn. Dit verhaal bijvoorbeeld kwam tot stand na het lezen van Wendy Moores uitstekende biografie van dr. John Hunter, *The Knife Man* – plus het feit dat ik tegelijkertijd een kort facsimile-boekje las, uitgegeven door de National Park Service, waarin de regels en voorschriften van het Britse leger ten tijde van de Amerikaanse Revolutie uiteen werden gezet.

Ik was in geen van beide boeken per se naar iets *op zoek*; ik las ze gewoon voor algemene achtergrondinformatie over de periode en de altijd lonkende kans om zomaar opeens op iets fascinerends te stuiten, zoals sidderaalavondjes in Londen (die, evenals dokter Hunter zelf – die heel even in dit verhaal figureert – in de historische geschiedschrijving voorkomen).

Wat de regels en voorschriften van het Britse leger betreft heb je aan een klein beetje meer dan genoeg; als romanschrijver dien je de verleiding te weerstaan de mensen dingen te vertellen, alleen maar omdat je ze toevallig weet. Toch had ook dat boek zijn kleine juweeltjes, zoals de informatie dat het woord ‘bom’ in de achttiende eeuw veel werd gebruikt en dat het (behalve de betekenis van ‘explosief mechanisme’) ook kon verwijzen naar een stevig ingepakt en geteerd pakket granaatkartets (ook wel *shrapnel* genoemd) dat werd afgeschoten uit een kanon (hoewel we voorzichtig moeten zijn met het woord ‘shrapnel’, aangezien dit is afgeleid van de naam van luitenant Henry Shrapnel van de Koninklijke Artillerie, die aan de hand van het oorspronkelijke ‘bom’-concept de zogenaamde ‘shrapnelgranaat’ ontwikkelde, een met granaatscherven en buskruit gevulde bom die was ontworpen om in de lucht te ontploffen nadat hij met een kanon was afgeschoten; jammer genoeg deed hij dit pas in 1784, wat slecht uitkwam, omdat ‘shrapnel’ een fijn woord is om tot je beschikking te hebben wanneer je over oorlogvoering schrijft).

Tussen allerlei andere interessante weetjes viel me echter een korte beschrijving op van de procedure voor krijgsraden: *In het leger is het de gewoonte dat een krijgsraad wordt voorgezeten door een hoge officier en zo veel andere officieren als hij noodzakelijk acht om als raad te dienen. Gewoonlijk telt deze raad vier leden, hoewel het er ook meer kunnen zijn, maar doorgaans niet minder dan drie... De verdachte heeft het recht getuigen op te roepen om zijn zaak te steunen en de raad zal deze getuigen ondervragen, evenals om het even welke andere personen zij willen ondervragen en op deze manier zullen zij de toedracht vaststellen en, mocht hier een veroordeling op volgen, de strafmaat bepalen.*

En dat was alles. Geen uitgebreide procedures voor het invoeren van bewijsmateriaal, geen richtlijnen voor het opleggen van sancties, geen voorwaarden voor wie als lid van een krijgsraad kon of mocht dienen – alleen ‘wat de gewoonte is in het leger’. Dat zinnetje – je raadt het al – bleef in mijn hoofd hangen.

*Dit verhaal is voor Karen Henry, Aedile Curule
en Chief Bumblebee-Herder*

